

Тази неделя в библиотеката на **desebg.com** представям документалния сборник **„Държавна сигурност и малцинствата“** на Комисията по досиетата.

Неговата премиера се състоя неотдавна в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Изданието излиза под №32 от документалната поредица на Комисията „Из архивите на ДС“ и е от издателската програма на независимия държавен орган за 2015 г.

То е своеобразно продължение на други две предишни издания на Комисията, а именно [„Държавна сигурност и еврейската общност в България“](#) от 2012 г. и двутомният сборник от 2013 г. [„Държавна сигурност – смяната на имената – възродителният процес 1945-1985 г.“](#), том 1 и [том 2](#) обхващащ периода 1985-1989 г.

Естествено, новият сборник е концентриран върху малцинствата извън мюсюлманското и еврейското. Съставителите от Комисията по досиетата са подбрали архивни документи, отнасящи се до арменското малцинство, ромското, влашкото, както и малцинствените групи на гръцките политемигранти, албанците, кримските татари и каракачаните.

Дейността на Държавна сигурност към тях е отражение на партийно-държавната политика по време на тоталитарния комунистически период.

„Включените в сборника документи, отразяващи работата на ДС по линия на малцинствата, разкриват по красноречив начин факта, че към различните малцинства се прилагат различни мерки за „приобщаване”, „адаптиране”, „модернизиране”, „преодоляване на етническите различия” и др.”, посочват във въведението съставителите от Комисията по досиетата.

Архивните документи разкриват непоследователната политика, която БКП има към малцинствата, макар това да не променя общата задача на репресивния ѝ апарат да ги следи и да ги обхване под своя контрол.

Прави впечатление, че в началото след Деветосептемврийския преврат през 1944 г. Работническата партия (комунисти) в рамките на управлението на Отечествения фронт се опитва с различни отстъпки да спечели на своя страна малцинствата в Царство България. Това е периодът, който се характеризира с различни отстъпки и обещания за издигането им в обществото. На различни малцинствени групи, например, им е позволено да създават свои културни и просветни организации.

След Априлският пленум през 1956 г. и утвърждаването на Тодор Живков като първи секретар на компартията тя прави остър завой, като режимът засилва контролът върху тях чрез Държавна сигурност.

Целта на комунистическото управление е чрез преодоляване на социалните различия да се премахне и етническите различия.

Архивните документи показват и диференцирания подход, който БКП и ДС използват към власите и каракачаните за разлика от турците и ромите.

Материалите на ДС показват още и силно идеологическият отпечатък, който репресивният апарат има в своята дейност към малцинствата. В това отношение съответните партийни трактовки залягат в целите и задачите на ДС.

Държавна сигурност срещу малцинствата

Написано от Христо Христов
Неделя, 14 Август 2016 11:47

Ясно изразения идеологически подход е характерен за материалите, отнасящи се до ромите и арменците.

Архивните документи разкриват, че в агентурното обезпечаване на малцинствата ромите и гръцките политемигранти са на първо място.

В книжното тяло на сборника са включени общо 128 документа, а в неговото разширено електронно издание – 217.

Както и останалите сборници и този се разпространява безплатно от Комисията по досиетата. Неговата електронна форма и разширен електронен вариант могат да бъдат изтеглени от страницата на Комисията – comdos.bg .

„Държавна сигурност срещу малцинствата”, фототипно издание на Комисията по досиетата, 2015 г., 511 страници.